

ԼՐԵԳԻՐ

ԼՁԳԸ ԻՆ՝ ՔԼՂԸՔԿԸՆ՝ ՏՆՏԵՍԿԸՆ՝ ԵՒ ԲԱՆԸՄԻՐԿԸՆ՝

U 2 9 U 3 1 6

Պատրիարքական փոխանորդի ընտրութիւն :

ԲԱՆԱԳԱԿԱՆ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ. ԽՆԴԻՐ

Գաղղից Նաթոնեն կայսեր նամակին Ռուսիայի կայսրին հղած Կառնաթախանը և Ռուսաց ապքին ուղարկելուց յայտարարվելէն և Գաղղից արտաքին գործոց պաշտօնէին շքմբերակմանը և Նաթոնեն կայսեր տառնարանով ինչոք և Լեւոն Բալթերբերկէրէն առանձնաբար ինչոք և Բարսէլէ իշխանին Վանու բն յնայ պատերազմէն Ռուսի գործոց ապաւ լրացելու անուանելը և Ռուսաց կերք մը և Եւրոպայի չին պաշտարարութեն իրական ծանուցում մը և

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Բուժելիի կայսերական՝ բանակէն Եկած լուրեր ։
Հէլլենական սպարաւորութեան վիճակը ։ - Պաշ-
տօնաբաշխութիւնը ։

ህ ር ሰ ህ ያ ተ ን ሂ ሰ ተ ር ቴ ር

ԱՆԳՆԻՎ: Պայթիկ ծով խրկուելիք նաւատորմիլը:

- Լորտ Խակիլանի փարիզ ելթալը :

- Կամուսը նախընտրեց: - Փոխադուժեան անա-

Զարկու թիւն : - Տոբային գործոց պաշտօնէին

Հըճաբերականը : - Լամբրնի մահը :

ՍԻՆՏԵԼԻ Ապետաներու խումբ փորձ սը:

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Է.Չ.Գ.ԷՅԻՆ

Ընդ այլն Հոգևոր և Գերագոյն ժողովոց տնօրէնութեամբ և ամենապատու Սրբական Պատրիարք Հօջ հաճութեամբ՝ Արխիմիդիտ առաջնորդական փոխանորդ Տ. Կարապետ ծայրագոյն վարդապետը Պատրիարքսկան փոխանորդ անուններգաւ :

Յիշեալ Լրժանապատիւ Վարդապետին խոհեմութիւնը, կենցաղագիտութիւնը և ազդաաիրաւ թիւնը ամենուէն յայտնի ըլլալով, Պատրիարքական փախանորդութեան փափուկ պաշտօնը ասկէ աւելի յարմար և յաջողակ ձեռքի մը չէր կրնար յանձնուիլ։ Հետևաբար տարախիստ չունինք, որ այս ընտրութիւնը ընդհանուր հասարակութեան այ հաճող պիտի ըլլայ։

ԲԵՂԵՐԵԿՆ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԽՆԴԻՐ

Լաւրպայէն եկած լրագրիւններն այս
անգամ Նորօլէոն կայսեր գրած նա-
մակին Ռուսիոյ կայսեր ասած պա-
տախանը և ռուսաց ազգին ուղղած
յայտարարութիւնը կը հրատարակեն ։
Նամակին պատառախանին մէջ ինչ
պէս որ մեր արդ պը ընթերցողները պիտի
տեսնեն , Ռուսիոյ կայսրը կը ջանայ
Լ'ըռեւելեան ինդրոյն այս վիճակը հաս-
նելուն պատճառ Վիզլիյ և Վազլիոյ
տէրութիւնները ցուցնելու , և հե-
տեւեարք արտերարգլին պատառախանա-
տուութիւնը անոնց վրայ ձգելու , որ-
պէս թէ այս երկու տէրութիւնները
պատճառ եղեր են որ Վ . Ռուսն իր
ըրած անիրաւ պահանջմունքները չըն-

դուռնեց : Իսկ գորուածին կերպը, ուրովհետեւ անհերքելի փաստերու պիտի պատասխանեն, դատաւորի մը առջեւ ինքզինքն արդարացնելու աշխատող յանցաւորի մը ջատագովութեան կը նմանի, որ իր վրայ եղած ամբաստանութիւնները անպօր փաստերով և սխալ հետեւութիւններով ցրելու կը ջանայ : Իայց նամակին վերջը՝ իւր պատասխանին տկարութիւնը ճանչցածի պէս, կամ յառաջ բերած ապայտոյցներուն ուժ տալու մօտք, 1812 ին Ա. Նաբոլէոնի գլխուն եկածը կը յիշեցունէ, սպառնալով, Թէ՛ Ռուսիա 1812 ին ինչպէս ինքզինքը ցուցուցնէ, նոյնպէս պիտի ցուցնէ և 1854 ին : Իայց ինչպէս նախընթաց թուով բռնիք, 1812 ին է՛կպքը արտաքոյ կարգի բան մըն էր : Ա՛յն Նաբոլէոնի յաղթողը Ռուսիոյ զօրութիւնը չէր, այլ ան տարուան առնետաստիկ ցուրար՝ որուն նմանը իրիտ քիչ տեսնուած է նոյն իսկ Ռուսիոյ մէջ : Ռուսիոյ տարերայն գործակցութիւնը մէկգիւ ասնելով, որ առն ժամանակ հաշիւի մէջ չի կրնար մտնել, Ռուսիոյ զինուորական ուժին ինչ ըլլալը վեց ամիսէ ՚ի վեր աղէկ հասկցուած է Վանուբի վրայ եղած պատերազմներուն մէջ, ուր ռուսները շարունակ յաղթուելով միայն անուանի եղան, և քաջութեան ու զինուորական հմուտութեան մասին կայսերական բոլորաց իրենցմէ գերազանցող թիւան քովոր աշխարհի առջեւ յայտնի եղաւ :

Տեսնե՛ք Թէ Ռուսիա ինչ պիտի ր-
նէ երբոր Ղազընիա ու Լ՛նգըիա ալ կայ-
սերական աւերութեան հետ միաբանե-
լով, այս երեք մեծ աւերութեանց ա-
հաւոր զօրութեանը պատասխան տա-
լու ստիպուի :

Լայն համառ օտ դեռող թիւերն մեր
կողմէն ընեւէն ետեւ , կը թողունք որ
մեր արգոյ ընթերցողներն իրենք դա
տեն Ռուսիոյ կայսեր նամակին և անոր
տակը դուռած յայտարարու ժեան ար
ժէքը :

“ Ս ե հ ա մ Ի ա ռ Տ է ր :

« Չեմ կրօնար Չեր Վեհափառ ու-
թեան լաւագոյն պատասխան մը տալ,
բայց միայն իմ սեպհական խօսքերս
կրկնելով, որոնցմով ձեր նամակը կը
վերջանայէք :

1) Եր յարաբերութիւնները ան-
 2) կեղծապէս բարեկամական պիտի ըլ-
 3) լան, մի է նոյն շիտակորութեանց
 4) վրայ հիմնուել խաղաղութեան
 5) պահպանութիւն . խաղաղութեան
 6) սէր . դաժնաբերութեանց ակնածու-
 7) թիւն է փոխադարձ բարեկամու-
 8) թիւն է :

Դ (Նյ) նախագուցակը՝ Խնայեա
 որ ես գրեր եմ, Չիր Վեհափառու-
 թիւերը ընդուներ է, և կը հաստատու-
 թաւոր հաւատարմի կիցեր է: Կը
 մտորակիմ կարծեալ, և իրզմտահա-
 տը կը վիայէ, որ ես ալ անկէ չի խոտո-
 ըցցայ: Վեհու որ, այս գործին մէջ որ
 մեզ կը բաժանէ, և որուն ծագումը
 ինձմէ չէ, ես միշտ ընանցի ըստեկա-
 մական յորպիսեալ թիւները հաստատ-
 պահելու Վաղդիոյ հետ. մեծ խնամքով

զգուշացայ, որ այս ներթիւս մէջ ձեր չեհայտաւորեան դաւանած կոթորին շահերը չի մտնեն, խաղաղութիւն հաստատ պահելու համար՝ թէ կերպիւ թէ ինմայի կողմէ պատուոյս ինձի ներած ամեն հնարաւոր գիծամենքն ըրի, և Տաճկաստանի կրօնակիցներուն համար երկար ժամանակէ չի վեր Ռուսաց արեւմտը ձեռք բերուած իրաւունքներուն ու արտօնութիւններուն հաստատութիւնը ուզելով, դաշնագրութեանց մէջ պարունակուածներէն դուրս բան չը չուզեցի :

« Ի՞նչ որ Վուռը ինքնիրեն թողուէր, շատոց լմնցած կըլար այս վէճը որ բռնէր Լուրպա վարձման մէջ ձգտած է։ Ի՞ճբախտ աղքեցութիւնն մը միայն կուտէ, անհիմն կասկածներ երևան հասնելով։ Տաճկաց մուսուանցութիւնը գրգռելով, անոց կառավարութեան միտքը ծռելով իմ դիտաւորութիւններուն ուրա՛ծ ըրած խնդիրներուն բռնեմը, քին՛կուց, և այնպէս չափողանց հաւմամտութիւններուն հաստէ խնդրել, որուն տակէն պատճառով ծագեցաւ։ »

7 Չեր Վեհափառութիւնն րէ ին
ծի, որ շատ մանրամասնաբար չի խօ-
սիմ այն պարագաներուն վրայ, որ Չեր
նամակին մէջ իբրեւ մէկ մէկու յաջոր-
դած կը պուզընէք ձեր նկատմամբ:

ո իմ գործերէս մէկ քանին՝ ըստ իմ
կարծիքս տալու գաղտուած, մէկ քա-
նին այժմ մեկա՛ր ըլլալով, գտնէ իմ մօտ,
ցրտ համաձայն շակուեցու համար եր-
կայն մեկնութիւններ տալ հարկ պիտի
ըլլայ, որ վեհապետէ մը ուրիշ վեհա-
պետի գլուռած նամակին մէջ չի յար-
մարիր: (Այս կերպով է որ Չեր Վեհա-
փառութիւնը՝ խնդիրը վիճաբանու-
թեանց սահմանէն դուրս դուրսութեանց
սահմանը յանկարծակի փոխադրելու
յայտարար Վանուբեանն իշխանութեց
գրաւմանը վրայ կը դնէ . բայց կը մոռ-
նա՞ր, որ այս գրաւումը՝ որ պարզա-
պէս հարկութեան մէջ էր, ուրիշ
տեսել ճանդ գործողութենէ մը՝ այսին-
քին միացեալ նաւատու մընեղուն՝ Վար-
դանելի մօտերը երեսնակէ ետքը և մեծ
նամուրք անոր սրտածառով կատարուե-
ցաւ . Սահմանագ որ արդէն շատ յա-
ռա՛ր՝ երբ Ռեզոլու գեներալը վարանելի
Սուսից գեմ՝ սպարնական գիրք մը
նսնչելու, Չեր Վեհափառութիւնը
բնախ և առաջ իր նաւատորմիդը մինչև
Սպարմիսն իրեկած էր :

Վերա թշնամական ցոյցն ստուգիւ
քիչ վառահոծիւն կը ցուցներ իմ վե
րսաւ: Հոգի էր որ Տաճկները քաջա
ւերէր ի գեղատախտու թխնց յա
նդուծիւնը յառաջուց խափանէր, ա
մեն գեղքի մէջ Կաղդիդ իրենց (Տաճ
կաց) գաւոր պաշտպանելու պատրաստ
որդայն անոնց ցուցնելով:

թիվ 2004-Ն համար Զեր Վեհափառու
 Թիվերը կը կարճեմ, թէ իմ կառավարու-
 Թիվները ինչնայի ծանուցագրին վրայ
 առանձ մեկնուեթիվները պարտաւ ե-
 ղան որ Գարդիոյ ու Լեզգիոյ անհնար
 եղաւ ինչեւ ծանուցագիրը Լ. Գրան
 ընդունել տալ. բայց Զեր Վեհափա-
 ռու Թիվը կրնայ փոքր բեթերէ, որ մեր
 մէկնոր Թիվները ինչեւ ծանուցագ-
 րին պարզապէս (անփոփոխ) չընդուն-
 ւելին ետքը ե ոչ թէ առայ տրուե-
 ցան. ե կը կարծեմ որ եթէ տերու-
 Թիվները սրտի մօտ խաղաղու Թիվն
 ուղէին, պարտաւոր էին անմիջապէս
 Իսնէն պահանջելու, որ զանկա պար-
 չապէս (անփոփոխ) ընդունին, փոխառակ
 թող տուել անոր մեր առանց փոփո-
 խուեթան ընդունածը չափաւորել:

Միւս կողմանէ՝ թէ որ մեր մեկուս թեանց մէկ կէտը գոուարուածիւններ ծագելու նիւթ կրցեր էր տալ, ես Օլմուցի մէջ տնոր քոհացուցիչ լուծում մը առաջարկեցի, և Եւսարիս ու Գրուսիս ալ քոհ եղան անկէ։ Գիտադաւար այս միջոցին Ընդդիմ և Կապիւլի նաւախուժքներուն մէկ մասն արդէն Կարթագեն մտեր էր՝ հոն գտնուող անգլիացւոյ ու պաղղիացւոյ կենսքն ու ստացուածքը պաշտպանելու պատճառաւ, և 1841 թին պաշտպանութիւնները չաւրելով՝ զանկաւ ամբողջ ներս խօթելու համար՝ հարկ եղաւ որ յամանեան կառավարութիւնը մեզ գէժ պատերազմ հրատարակէ։ Իմ կարծիքս ան է, որ եթէ Կապիւս ու Ընդդիմ ինծի պէս խաղաղութիւն ուղղէին, իրենց ամեն ծիգն ընելու էին ապստեղանք յայտարարութիւնը արգելելու, իմ երբոր պատերազմ հրատարակուեցաւ, քոնէ ջանալու էին որ պատերազմն այն նեղ սահմաններուն մէջ մնար, որոնց մէջ ես կը փափայէի պաշտպանութիւնը, որպէս զի իմ բռնել ուղած պարզ պաշտպանական զիջքէս բռնութեամբ դուրս ելլելու չստիպուիմ։ Բայց երբոր Տաճկաց թիւղ արուեցաւ մեր Բիական երկրի ներսէն վրայ արժանելու, մեր սահմանադրութիւնը զօրաց կայաններէն (գաւառաւ) մէկը յափշտակելու (մինչև անդամ թշնամութեանց սկսելուն համար որոշուած պայմանաժամէն առաջ,) Բլոցիս պաշարելու և Հայաստանի գաւառը ապստակելու, երբոր Տաճկաց նաւատորմն աղաւառի արուեցաւ զորք զէնք և պատրաստական պաշարասկեր մեր Ծովերները, կարելի էր մի խեղցիմբար յուսար, որ համբերութեամբ պայտիսի գործողութեանց միջոցն արտաքին պիտի սպասէինք։ Պէտք չէր մի երեքօրեկ, որ ամեն բան պիտի ընէինք տանց առաջքն առնելու համար։ Եսնք դառնաւ եղան Մինասի գործին, որ երկու տէրութեանց բրնձուն ընթացքին ակամայ հետուութիւնն էր, և ստուգիւ այս դէպքը առնոց անխառնիկ չէր կրնար երևալ։ Ես յայտնեի էի, որ պաշտպանական զիջք մը պիտի բռնեմ, բայց պատերազմին ծագելէն առաջ՝ որչափ որ իմ պատիւս և շահերս ներքին, որչափ որ յիշեալ երկու տէրութիւնները որոշեալ սահմաններու մէջ կենային։ Երբեք ինչ որ պէտք էր նէ եղաւ յիշեալ սահմաններէն անդին չանցնելու համար։ Թե որ հանդիսատան կամ մինչև անգամ միջնորդի պաշտօնը Չեր Կէհափուու եր բաւական չէր, և կուզէր իմ թշնամացող զինեալ օգնական ըլլալ, ան առնէ՝ Վէհափու Տէր, աւելի անկեղծ և աւելի Չեզի արժանի կրկար՝ համարձակ ասկիս ինծի յառաջուց ըսել պատերազմ հրատարակելով ինծի դէմ։ Են առնէ ամեն մարդ իւր ընկերը կը գիտնար, բայց արդար ընթացք է՝ բանը բանէն անցնելէն ետքը՝ վրանիս յանցանք ձգել այնպիսի բանի մը համար, որն որ արգիլելու համար ամենին ընդէն եղած չէր։ Թե որ Մինասի թիւղանօթներուն ծայրը ցաւալի կերպով հնէնց Կապիւս և Ընդդիմ ան ամեն սիրտերուն մէջ, որոնք ազգային պատուոյ վրայ չեմք զգացումներ ունին, Չեր Կէհափուութիւնը կը կարծէ, որ Վսփորի բերանը 3,000 թիւղանօթներուն սպառնական երկրպագութիւնը՝ ինչպէս որ ինքն ալ կը զրուցէ, և անոնց Սև ծով մտնելուն լուր արուան օրհապագանի մնալ

« Եւ յառ ամենայնիւ, թէ որ Չեր
Վէհափառու Թիւերքիւ մ'աւելի միւս
դէն իմ պատուոյս : Թէ որ ամենկէս
մեր վերի նորայոյց ցախին դառնայ : Թէ
որ անկեզճ բարեկամութեան ձեռք մը
կնճի երկնցրեւ, ինչպէս որ էս կերկրեւ
ցրեմ այս վերջին անգամ, կամաւ կը
հաւնամ այն նախառաջան բաները որ
մոնղէպին մէջ պատահած կրնան ըլլալ
նճի դէմ : Եւ ժամանակը, Վէհա
խաւ Տէր, բայց միայն տն ժամանակը
ներք կրնանք վիճել և Թերեւս միայն
ին : Թող Չեր նաւաւորմիլը բաւա
րան սեպէ միայն Տաճկնեալուն Թող չի
ոտը որ պատեւրազմին տեղը նոր գորու
Թիւն տանին, կը խառամում կամովին
որ իմ կողմանէս ամեն և ին կրնանա
ւան մը չեն ունենար : Թող ինձի հետ
ւետարանախօսու Թիւն շնորհ մէկը իրը
են, պատշաճ կերպով կրնդ ունիմ
մ պայմաններս Վ իշննեա ճանչցուած
ն, ու միայն սա հիման վրայ կրնամ
ութայնիլ :

Տէր
Վհահափառութեան Չերուհ
Սիւսիս Բարեկամ

ՌԵՐԴԱՆԻՅԱՆ
ՌԵՐԴԱՆԻՅԱՆ 28 ՅՈՒՆԻՅԱՆ
(8 ՀԻՄՆԱՆԻՅԱՆ) 1854 Ն

ՄՀԱԼԱՍԻԿ Ռուսիոյ կայսեր իր աղ-
գին ուղղած յայտարարութիւնն ալ, ու
րուն նման կեղծաւոր գրուած մը եր-
բէք չէ տեսնուած :

« Դնորհաւն Քառուծոյ
Մէք Արհիւրդոյս Ա.
Կայսր և ինքնակալ ամենայն Ռուսաց
Թագաւոր Ի հաստատնի և այլն և այլն
և այլն ։
Կը Ծանուցանենք ամենայն ։

«Արդէն մեր սիրելի և հաւատա-
րիմ հպատակներուն ծանուցած էիք
Պոմանեան Դրան հետ մեր գ.թ.աւ-
թեան պատճառը :

« Ին ժամանակէն ՚ի վեր թէ և
Թշնամու թիւնն ըն ոկտան , մեք չի
դադարեցանք անկեղծութեամբ փա-
ռաբանէ ինչպէս նաև այսօր կը փառա-
բանք տրինհնչըութեանց առջին առ-
կերտ :

“ Երբեք մեզամբ չուսացիր, որ
մտածու լինեն ու ժամանակը կը հաս-
կըցընեն Օսմանեան կառավարութեան
որ ստուգումը, որ ներկայացար խորհուրդ-
ներէ լծելու ընտանիքէ, որպէս մէջ մի-
արդար եւ դաշնակցութեանց վրէժ
հիմնեալ պահանջներն իբրեւ իր
անկախութեանը յարկաւորութիւն եւ
ստրկութեան ընտրելի միջոցներ
կողմէն արտեցան իրեն : ”

«Իսկայ մեք անկեղաւթիք մինչեւ այսօր պարտաւորեալու : Ինչդեռ աւ խոշոր արքայ Տաճկաստանի կողմը բռնեցին, և անմայց միաբանեալ նաւ աստորմիլիոն բռնի : Կիցա երթիմը գլխաւորագետ Շիւմուեան ակ' Գրան յամառ աւ թիւնը քաջալերելու ծառայէ :

“Ահաջողես; երբու Բրեման
տեղու թիւնները առ ամբ պատերազմ
հատարարիկը յառ ամբ, իրենց նա
հատարարիկերը ինչ ծով մուգ ջրէ հը
րատարարիկը, թէ հաճիկերը պիտի
պաշտպանեն, և մեր պատերազմական
նաւերուն լծող չի պիտի տան, որ մեր
ծովագերբերը պաշտպանեն համար
արդատ թէ ամբ նաւարիկն :

« Լ'յս բանը քեզնան վայր, որուն նմանը քաղաքաւորթեալ տերութեանց յայտնութեամբ ինննուրուն մէջ լաւած չէ, մեր Լեզգիս ու Բազգիս տեւոյած գեապաններին կանգեցնէր, և ա՛մեն քաղաքական յարաբերութեանն ընդ զազրեցուցնէր այս երկու տերութեանց հետ: »

“Եւ աստեկաւ, ու զգափառ ու թեան
համար պատեցաւ զմի քան զեմ-
քիստանեակոսն կրօնքին թշնամեացը
հետ կը մեաքանին Եւ զիս ու զաշ-
խա :

“ Ըսայ Ռուսիա իր սուրբ կոչմանը
զէմ չի գործեր, և թէ որ թշնամի
մեր սաշմանները մանէ, պարտաւոր ենք
սիրել զէմ զենեւ նոյն ազգւոյն, ու
բուն օրինակ մեր նոյնիքները մեզի
թողած են : Ըս օրուան օրս սլ տա-
կաւին նոյն Ռուսայ ազգը չէ՞ր մի, ու
բուն քոյմութեանը վրայ կեցած են
1812 թի Տաշարն որ պատերազմները :
Ըմենար արձկնող մեզի օգնեալն ըլլայ
գործբով տախիա ցուցնելու : Ըյոյ յու-
սով, Բրիտանիա Տաւաթըր գաւտնող
մեր Տարտաւարեայ մեկտորը Տամար
մարտնչելով, Ռուսիա մեկ օրու և մեկ
ձայն սրտի ունենայ գտնելու :

“ Դատուած Փրկիչ մեր, յաւմեջ
երկնչիցիմք : Զօրեղե Քրիստոս եւ ջըւ-
ւեպիկն ամենայն Յշտամք նորա : ”

« Տու ե ալ 'ի Բեգրապուրկ 9/20 լիւ-
ալըրլարի, Բրիտանի՝ Օննդեան 1854
թուականին, և Պեք թագաւորութե
29 երորդ տարին :

“ Ինչպէ իրը Եւրին Կայսերական վե-
հախառ ու թեհեհն ասորայ քեայ է ։ ”

(Ungewöhnliche,)

5 6 0 9 11 3 0 11

“ Տպւլի Դիւրարդի, յապէի ծեր-
արդի 9/21 Դեպրէլ 1854: ”

Վաղդիական Սեպեհ-ը ըստ իրը՝ մարտ
ն թուով Ռուսիոյ կայսեր վերայիշեալ
համակին վրայոք, որոտաքին գործոց
գաշտօնէին հանած մէջ շրջաբերակա-
նը կը հրատարակէ : Այս շրջաբերա-
կանին մէջ ըսուած է, թէ Մեղրիա և
Վաղդիա բնաւ բրիտանիէութեմ գէմ-
էն պատերազմիք . Մեքսիքի մէջ է-
նեցի ներկայութիւնը՝ Ռուսիոյ իսա-
պարս հնարիտադուքինի բուն չի կրը-
նածէն տեսել՝ բրիտանից փեմալի պի-
տի լաւցնէ երբ Ռուսիան իր անբա-
ժնան մէջ գտնուող հռոմէականները
ը հարստահարէ :

Վնայո շին լառ բառինացւոց : Վաղ-
կայ օրէնդ Բախն ժողովը բնացուցաւ
Ժպիւրիւրիկն պալատին մէջ, վեհափառ
յարպէսն կոյսեր մէկ գեղեցիկ առե-
ւաբանութեամբք : Յիշեալ առեւնա-
անուէ մէկ մասը որ Վրեւելքի խրնդ-
այն կը վերաբերի, ունեցած վտեմ գա-
տախարհութիւն, բարձր մասմանցը և
ղինը զգացմանը համար պարտք սե-
ւեցինք թարգմանել :

« Լիցեալ տարի այս ժողովը բանալաւ ստեփե իստաճ ձառն մէջ կ'իտատանայի բոլոր Զանբան աշխատի խողաղաւթիւնը հաստատ պահելու և Եւրոպայի անհանգստութիւնը փորձ տելու և խօսքի վրայ կեցայ և Կոտորազմին առաջին ամենէն համարը մե պատու այն ներածին չար աշխատեցայ Եւրոպա գիտէ հինա անտարակուսել կեցալէ որ եկեմ Կազդեա սուրը պիտի բաշէ նէ, բաւարաստ երով է Կիտե որ Կազդեա իւր սահմանն ընդարձակելու միտք մը չունի և ՍԼ միայ փառեգաւոր յախշտակութիւնու դէպ նիսալ կ'ուզէ և Կոտոր սիրելի է ինձ բարձրաձայն հրատարակել, լծե աշխարհակալութիւնն բնեւտ օրերը ան գառնայի կերպով անցած են ինչո՞ւ որ ազգ մը այսու հետեւ չէ լծե իր երկրին սահմանները ընդարձակելով պատուաւոր ու հօր կ'ըրայ, այլ աղեկ ու զն հանձնակալն գաղափարներու գիւղ ինն անցնելով, ամեն տեղ իրաւունք ու արդարութիւնը թաղաւորել չեն լով Լոյր համար տեսե՞ք միտքիս նախա խորհրդերը քաղաքական լծեալ մը արդ իւրեքեր և Կաւասիկ չեղիւս, մե հին նախանձորդը, որ օր բոտ օրէ աւելի կ'ամբոյցնէ մեզի հետ մտերին գաւառիչու լծեան մը կ'ապերը, ինչո՞ւ որ մեր պաշտպանած գաղափարները միանգամայն անգրկացնոց արբէն դա, դաժմարներն են և Կեթանայի որ հին պատերազմներուն յիշատակովը գեո՞ կատիւ լծե՞ք եր, և այս իրաւամբ Ատարեի Ի վեր լծերեւա չափաղանց հըրու լծեալ մը կը ցուցնէր Կոտորայ բա, դարակախու լծեանը, արդէն իւր ըն լծացքին անխախտ լծիւնը նորէն ձեռք առաւ և ազատութեանը կը նայի լծե իր շահերը որ կ'ընին են և Կառնակոյ Կատարի որ իւր կրեալ Կառնակոյ դէպքերը անտարբեր աչք տեսնել մեր գաւառիչու լծեանը մէջ պիտի մըրտնէ, և ասանկով մեր ձեռք դարնելը պատերազմին արդար և իրաւացի ըլլալը պիտի հաստատէ ։

« 33 Այսու անիկ վերբայեւս խնդրոյն
կերպարանքը ։ Եւրոպայն քանտուհ տա-
րիէ փ վեր ներքին փոխներսով զբաղած
միւս կողմանէ 1815 թիկ ։ Այլ բառեք կայ-
ներ կ միջեւ այսոր անոք յաջորդին
չսփաւարու թէր բաժարելու ամ, կերե-
ւար թէ չէր իմանար այս հսկայ տե-
րու թեան իրեն սպառնացած վտանգը,
որ չտողհետէ տարածուելով չիւսիս
ու Հարաւոր պատեր է, և գրեթէ մի-
այնակ երկուս ներքին ծովերու տիրե-
ք, սակից դիւրին է իր բանակներուն
ու նաւատորմային ըսել մեր քաղաքա-
կրթութեան վրայ յարձակել ։ Եւս
մասնիկն ապօրոյ մէջ անիրաւ պահանջ
մուկը մը բաւական եղաւ քիտցած Եւ-
րոպան արթնցընելու ։

քի մէջ խորին խաղաղութեան ժամանակի, զի հասցեաւ մը, որ կը աւելի աշխարհագրոյնէն յանկարծակի նոր արատեսութիւններ պահանջէր, և զանոնք չէ կրնար բացթողլու համար անոր երկուց առանձինքն հրմուռէջ ։ Սխալն այս գործը բռնաորակ էր, անկիրառ ժմիւնք աստղնեալուն ձեռքը զէնք գնելու ։ Իսկնք մենք Տաճկաստանի օգնելու առիշխրաւորքներ ալ ունեկնք ։ Ինչզիս Ինչզիս չարի և գուցէ անկէ աւելի շահունք, որ Սաւոյն ապրեցութիւնք անասանն կերպով չի ասարածի ։ Ինչզիս ինչ թագաւորք ։ Ինչըկրակաւ կան ծովս ինչ լիցաւորք ։ Եւ ձեզմէ մէկն ալ, Գարսններ, կը կարծեմ որ չաւեր թի մայն Ինչզիս մեծ շահեր աւելի այս ծովուն մէջ, որ մեր 300 փոքրակն ծովագետքը կը սրտն ։ Ինչպիսի, որ, որ քաղաքաւորութիւնք երեկունքն չի սկսաւ, զարեւրէ Ինչզիս Ինչզիս ամեն ապագային կառաւարու ձեւերնն ան քաղաքաւորութիւնք անոր բանեցին ։ Ես ալ չեմ ձեռքէ ձրէքն ասինք ։

2. Արեմն խոյ. չի գտն մեզի բռնե,
 Դե. «Եւթ. բնեւ. պիտի երթար. Կառ-
 տնդեաւ. պիտի ք. 3. Վրտի երթմանք հան-
 յոյ. զիցի հեա Սոլ լծմանի քտոյը և մի-
 սնդ տանդ. քրիստանի ից իրաւունքները
 գաշապանեալ. 4. Վրտի երթմանք հան՝ ծռ-
 վերաւ ապաւան լծմանք և Ս լծեքիլաւ
 տանի մէջ մեր արգար արգեցեալ լծիւնը
 գաշապանեալ. 5. Վրտի երթմանք հան
 լեռմանից հեա՝ իրեն օգնեալ որ ից

կարգը սահէ, ուսիկը կ'երեւար թէ
զիջքը վար ինչցնէր իւր զէնը, և իր սահ-
մանագրականներն ապահովուլ չափա-
զանց զօրաւոր դրացիի մը առաւելու-
թեանը գէտ: Արջայաւել կ'երթանք
հոն անոնք ամենեւեւ հեռ, որ իրա-
ւանց, որքայաքովեան ու բազմաթիւ
թուի եան յաղթել թիւերը կ'ուզեն:

Տանդիսաւոր պարագայիս
մէջ, Գարոններ, ինչպէս նաև առ ամե-
նուն մէջ, ուր պիտի պարտաւորիմ ազ-
գին զիսերս, աներկիսաւ եմ ձեր օգ-
նութեանը, ինչու որ ես միշտ ձեր
վրայ ազգին վեհանձն զգացու մները
զմայ ։ Ուստի այս ձեռնառուութամբ,
պաշտպանած զատերնուս արնուու-
թեամբը, և մեր գաշակիյնե-
րուն անկեղծութեամբը զօրոյցեալ, կը
յուսամ քիչ ժամանակի մէջ համեմա-
լայնպիսի քաղաքութեան մը ուր բնաւ
դիւ կարող չի պիտի ըլլայ անպատու-
հաս վրդայեալս ։ »

Նախընթաց թուռը Մեղրիյո ար-
տաբերն գործոյ պաշտօնէին առեւտրա-
նութիւնը հրատարակած ժամանակ-
նիս ըսեւ էիք, որ Էրտ խալժըս-
թին ալ գեղեցիկ առեւտրանութիւն
մը ըրած է Արեւելքի ինդրայի վոյս :
Ահաւայիկ այն առեւտրանութեան
գլխաւոր կտորները, որոնք մեր արդոյ
ընթերցողները ինչպէս կը յուսանք,
հաճութեամբ պիտի կարդան :

Ի դրո՛ւ Վարդէրութե՛ն Գ. Վօսպե՛ն
պատգամաւորին ըրած մէկ անտեղի
ատենաբանութեանը պատասխանե-
լով, անոր ամէն մէկ առարկութիւն
ները հեքիե՛լին ետեւ , Տաճկաստանի
վրայ գեղեցիկ գովեստ մը կ'ընէ և
Ղեկըղիյ կառավարութեան գիտաւո-
րութիւնները կը յայտնէ հետեւեալ
կերպով :

22 Զայտնի է, որ եթէ Ռուսիոյ
 կարող ըլլար Սուլթանին իշխանութեան
 տակը հիմա գտնուած երկիրները գը-
 ռաւելլու, Եւրոպայի ուրիշ տէրու-
 թեանց ապահովութեանը նկատմամբ
 արագացնի մեծ կարողութի մը ձեռք
 գործած կ'ըլլար։ Թէ որ հիւսուէն հա-
 ռաւ բոլոր ցածնոր երկիրը բռնէր, տն-
 եւածանակը Վալթիկի և Միջերկրական
 ուղիբուն մէջ ունենայիր նաւատոր-
 մակներովը, բոլոր Գերմանիան չորա-
 ցատող տարածութեանը, բնական
 տեղաւ միջոցներովը և ժողովրդայն
 նախնութեամբը՝ Եւրոպայի աղաւա-
 թեանցը փոսնոր աւարի և իր ցորուիկը
 ուրիշ տէրութեանց անկախութեանը
 վտանակար կ'ըլլար։ (Օպիստար-
 ին-է)։

“ Աւտի չըսեմ, թէ Եւրոպայի ու
 իշ տէրութեանց պարսքն է Ռուսիոյ
 անասիճան մեծնալը արգիլելէ: ”

« Ինձի հետո պիտի ըլլայ անշուշտ,
 որ Ռուսիա նոր երկիր անհետ լինէ պէտք
 ունի: Սուրբմարտիկ մեկ թանկի տէր
 լինի: միայն Գանուբեան գաւառ
 երբ կը պահէ իր բնէ գրաւ իր ըրած
 իր համոզմունքներուն, զոյնը իր պատ-
 լայն հարկաւոր կը համարի: »

«Ոմանեան տէրութեան արտաքին
որոշոյ պաշտօններս իրաւամբ պատաս-
խանեց, « աւելի աղէկ է մեր մէկ ան-
կաւ կորեւի, քան թէ մեր, երանելի
ուն մէջ դանդաղ բայց մահապանքի
նշան մը մտցրնել, որուն վախճանը
լայ բիրտ տէրութեան անկախութիւն
ու ուժը ցնկել: Ուստի ուզածք ու-
իշ քան չէք ինձ ոչ Սուլթանին
ապանեկրու միւրեւ հպատակացը վրայ
երազայն իշխանութիւն ունեւորու-
նաւուք մը, որով Սուլթանը միայն
հաւելով և ոչ թէ իրօք իր տէրութեան
երազայն իշխան եղած պիտի ըլլար:
Երեսմ, թէ Տաշկանքան իրաւունք
ունեցու այս պահանջները չընդու-
նելու, որ Ղազարայ, Գաղզայ, Ղա-
սիայ և Բաւարայ տէրութեանց յա-
պարարութեանը նայելով, չէք կրնար
սղանուիլ առանց Սուլթանին իշ-
խանութեան անկախութիւնը զսկե-
նալ: Կը հաստատեմ, որ այս դատը
ուն համար կը մարտնչիք, որգար
և երկիրս օգուար և աշխարհի
սղանութիւնը մեզ կը պարտաւորեն
անկա պաշտպանելու:»

